

SZERKESZTŐI JEGYZET

Az 1991-ben indult és 27 évfolyamot megélt *Iskolakultúra* című pedagógiai folyóirat 2017-ben még nem jelentkezett friss lapszámmal, mert nem kapott támogatást az NKA laptámogatási keretéből, és a Pannon Egyetem, a lap eddigi kiadója se vállalta a hiány pótlását. Hír van arról, hogy a Gondolat Kiadó átveszi a lapot, s hogy az idejű lapszámok hamarosan megjelennek. Reméljük, így lesz, de még annál is jobban reméljük, hogy az EMMI-ben akad valaki, akinek eszébe jut, hogy az *Iskolakultúra* nélkülözhetetlen, pótolhatatlan fóruma annak a neveléstudományi tudós nemzedéknek, melyet sok-sok közpénzből képzünk ki a közoktatás elméleti-szakmai ügyeinek intézésére-értelmezésére. Ha az *Iskolakultúra* kiesik a szakmai lapok amúgy is szűkös köréből, a neveléstudományi doktori iskolások nem fogják tudni teljesíteni publikációs kötelezettségeiket. Olyan ez kissé, mintha kiemelten támogatnánk az úszómesterképzést, viszont bezárnánk az uszodákat.

S persze, ha az *Iskolakultúra* megszűnne, akkor a negyedszázados szakmai műhely szellemi értéktárát is szélnek eresztenék. Az a lap, amelyik fémjelzte a szabad polgári iskolakultúrát, amelynek az OKI volt az első kiadója, s főszerkesztője mindmáig az egykori lapalapító: Géczi János, aki egyszerre neveléstudós, költő, író, szociográfus, művelődéstörténész, esszéista, s lapja (és a lap saját könyvsorozata is!) ugyanezt a sokszínűséget, sokoldalúságot tükrözi. Vagyis a doktori iskolák sokkal tágabb körére volt nyitott, mint például a szűkebb látószögű ÚPSZ.

Persze, a szakmai lapok létének mintha nem volna tétje, hiszen nem nagyon kaptak szerepet a közelmúlt nagy átalakításainak történetében. Holott, ha van tanulság, éppen az, hogy a nyilvánosságot, a szakmai vitákat megspórolni a közoktatásban, köznevelésben nagyjából olyan, mint kihagyni egy épület alapjából a cementet.

Éppen ezért közöljük örömmel a Karátson Gábor Kör által kezdeményezett Közös nevező programhoz kapcsolódó írásokat. A közös nevező egyik alapelemének gondolván a szakmai nyilvánosság szerepének megerősítését.

A hátoldalon a kisújszállási Móricz Zsigmond Református Kollégium és a város közös nagy évfordulás ünnepének egyik beszédéből idéztünk néhány sort. (Az iskola neve ennél jóval hosszabb, egyáltalán, a mai iskolai nevek immár szigorú hivatali szabályzat, döntés szerint részletezettek, s épp emiatt újra és újra változnak, jelezve egyúttal, hogy még a név sem igazán a sajátjuk, tükröként az átalakulásnak: a hivatal nem képes nem hivatalként kezelni az iskolát, ha már bekebelezte.)

Eredetileg (a könyvbemutató beszédben is szóba hozott) Nagy Imre költőnek, az iskola egykori diákjának, a Kisfaludy Társaság 1839. évi szépirodalmi pályázatán nyertes *Árpád* c. történelmi balladájából való részlet került volna a hátlapra. Egy alkalmi költemény a mély kritikái-(nemzet)pedagógiai beágyazottságának jeleként: *Árpád fejedelem pusztaszerei*, „polgári alkotmányt” hozó országgyűléséről (ez volt a megadott téma), a fejedelem felszólalásából

idézünk: „*Erőre kél a társaság, / Ha népe összeforr, / Hazát, mely egység elven áll / Kor s vész el nem sodor. / De hol vad párt-düh háborog / S fajult viszálykodás, / Nincs ott jelen, nincs ott jövő / Üdvére áldomás.*” (A teljes vers olvasható: <http://arpad.org/megemlekezések/arpad-a-kolteszetben/arpad-a-kolteszetben/>) A Társaság pályázatának nyilvánvaló nemzetpedagógiai célzata a kor szava; se *János vitézünk*, se *Toldink* nincs nélküle. A költői és a tanulmány szerzői pályázat mindemellett az új, az első nagy polgári pedagógiai nemzedéknek is egyik szellemi forrása, nagy erőpróbája volt.

Nagy Imrét 1839-ben kinevezték a Debreceni Kollégium poétai osztályának tanítójává, de nem kezdhette el a tanítást ősszel, mert súlyos tüdőbeteg volt, januárban meghalt, 23 évesen, néhány nappal korábban, hogy eljutott volna hozzá a hír költeménye jutalmazásáról. Nagy Imre tehát ígéret maradt, aki talán jeles költővé válhatott volna, így azonban, élete, egy kötetnyi verse, története a kisújszállási református gimnázium (és a város) helyi ügye, ők tartják számon, hogy éppúgy 200 éve született, mint az iskola büszkesége, az egy évet Kisújszálláson segédtanítóskodó Arany János. Nagy Imre már kisújszállási diákként városzerte ismertté vált alkalmi

verseivel, ahogy igazi Csokonai-utód volt Debrecenben is. Végül azért nem az ő verse van a hátoldalon, mert Kisújszálláson mintha épp az elvárt összeforrást tapasztaltam volna. Az ünnepi tudósítás részleteit, az ünnepi beszédeket olvasva, videókat nézve ugyanaz volt a benyomásom, mint Kisújszálláson járva – a könyvtárban beszélgetve Pap Andreával, sétálva a városban dr. Ducza Lajossal, hallgatva a polgármestert a Szép magyar kiejtés versenyén, látva az Arany-balladák előadását a Vigadó Kulturális Központban, ellátogatva a Papi Lajos Alkotóházba, bóklászva a piacon, hallva a 48-as (nagyon aktív) Olvasókör-ről –, hogy ez a kisváros tényleg főváros: önnön becsületének, múltjának, kultúrájának, közösségének valódi székhelye. (Erre törekszik.) Mintha a redemptio (megváltás: a jászkun közösség ősi kiváltságainak, szabadságjogainak visszavásárlása 1745-ben) hősi erőfeszítése kamataiból telne még ma is a nélkülözhetetlen szellemi kiadásokra. Vajon készen állnak-e iskoláink, közösségeink a redemptio mai, esedékes küzdelmeire?

2017. július 10.

Takács Géza

A Tanulmányok rovatba érkező írásokat lektoráltatjuk. A közlési feltételekre és a publikációs stílusra vonatkozó útmutatás, valamint a bírálati adatlap a lektorálás szempontjaival elérhető a honlapunkon: <https://folyoiratok.ofi.hu/uj-pedagogiai-szemle>.

élet és iskola, élet-iskola, életiskola, iskola és élet, iskola-élet, iskolaélet

Hitgyakorlás és gyermeknevelés Kisújszálláson

Kisújszállás önkormányzata a Nagykunság kulturális fővárosához méltó elhatározással a 2017-es évet ünnepi kulturális emlékévként nyilvánította. Indokolta ezt a reformáció 500., Kisújszállás újratelepülésének 300. évfordulója, s benne középiskolánk fennállásának 300. emlékéve. Ezen túl emlékezünk Arany János – iskolánk egykori praceptorára –, valamint a fiatalon elhunyt kisújszállási költőtehetség, Nagy Imre születésének 200. esztendejéről is. [...]

Ez a könyv, amelyet kezemben tartok, Kisújszállás oktatástörténetéről szól, benne arról a középiskoláról, amelyik ma egykori hűséges tanulója – öregdiákja –, Móricz Zsigmond nevét viseli.

Nagy Istvánné tanárnő, a kötet főszerkesztője – a szerkesztőbizottság segítségével – a múlt töredékeiből készített egy iskolatörténeti könyvet. E könyv híd a múltba; Kisújszállás 300 éves nevelés-oktatástörténetét ismerjük meg a lapokat forgatva.

Talán legfontosabb tanulsága e kiadványnak, hogy az 1717-ben visszatérő hitvalló, protestáns elődeink legfőbb gondja volt házaik és templomuk felépítésével egy időben gyermekeik tanításának megszervezése. E bölcs meglátásuk máig követendő tanulságul szolgálhat. Már az első évben Musnai Mózes lévita gondoskodott a hitgyakorlás lehetőségéről és a gyermekek neveléséről. 1718-tól pedig rendes lelkészt választottak, és Terbócs István rektor személyében pedig olyan kiváló tanítót, aki néhány év múltán a hat nagykun város kapitánya lett. Az oktatásra fordított gondoskodás eredményezte, hogy a város olyan sok kiváló embert nevelt, akik országos vonatkozásban is meghatározó személyiségek lehettek.

Úgy szerkesztettük e kötetet, hogy a gimnázium történetének bizonyos szakaszait egy-egy tanáregyéniség, iskolateremtő személy működéséhez kötöttük. (2017. máj. 25.)

(Forrás: <http://www.moricz-kujasz.sulinet.hu/>)

*Részletek dr. Ducza Lajos helytörténész,
nyugalmazott főiskolai tanár, volt polgármester, egyházközségi gondnok
jubileumi iskolai évkönyv kötetbemutató beszédéből*

MAGYAR
PEDAGÓGIAI
TÁRSASÁG